

**Recenzja rozprawy doktorskiej
Pana mgr Błażeja Jewartowskiego
pt. Bezpieczeństwo osób starszych w kontekście oszustw dokonywanych
przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza**

1. Dane podstawowe o rozprawie

Podstawą sporządzenia recenzji rozprawy doktorskiej autorstwa Pana mgr Błażeja Jewartowskiego zatytułowanej „*Bezpieczeństwo osób starszych w kontekście oszustw dokonywanych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza*” jest uchwała Rady Dyscypliny Nauki o Bezpieczeństwie Federacji Akademii Wojskowych w Gdyni nr 56/2023. Rozprawa przygotowana została w Federacji Akademii Wojskowych w Gdyni, pod kierunkiem naukowym dra hab. Jerzego Kosińskiego, prof. AMW oraz promotora pomocniczego dra Tomasza Sobczyńskiego. Kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o bezpieczeństwie.

2. Merytoryczna ocena rozprawy

a. [wskazanie oraz ocena celu badawczego, przyjętych tez/hipotez i założeń recenzowanej pracy]

Założenia metodologiczne opisane zostały przez Doktoranta w pierwszym rozdziale dysertacji (ss. 9 – 17) „*Założenia metodologiczne przeprowadzonych badań*”. Autor określił sytuację problemową, przedmiot i cel badań, główny problem badawczy wraz z problemami szczegółowymi, hipotezy oraz metody i narzędzia badawcze. W rozdziale wskazano także przyjęte ograniczenia badań.

Główny cel badań dysertacji (s.12) ustalony został jako „*określenie uwarunkowań bezpieczeństwa osób starszych związane z ich podatnością na działania przestępcze określone w art. art. 286 §1 k.k., zagrożeń i wyzwań w tym obszarze oraz opracowanie koncepcji działań w celu poprawy istniejącego stanu w tym zakresie*”. Jednocześnie w obszarze wskazanego celu głównego Doktorant umiejscowił pięć celów szczegółowych (s.13):

- ✓ *„Identyfikacja ewolucji przestępstwa oszustwa dokonywanego przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza policji jako obszaru aktywności przestępczej*
- ✓ *Ustalenie czynników warunkujących bezpieczeństwo osób starszych oraz zdefiniowanie obszarów działalności grup przestępczych i metod wykorzystywanych w oszukiwaniu osób starszych*
- ✓ *Ustalenie roli państwa i organizacji pozarządowych w kreowaniu bezpieczeństwa osób starszych*
- ✓ *Określenie działań profilaktycznych podejmowanych w celu zwiększenia bezpieczeństwa osoby starszej*
- ✓ *Opracowanie koncepcji w zakresie poprawy bezpieczeństwa osób starszych w aspekcie oszustw popełnianych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza policji”.*

Badacz przystępując do realizacji badania zakłada, iż celem prowadzonych przedsięwzięć jest uzyskanie bądź poszerzenie wiedzy na temat określonego zjawiska, osób czy też rzeczy. Właściwe wskazanie celu badań pozwala w konsekwencji na przyjęcie stosownych metod teoretycznych i empirycznych służących wyjaśnieniu rzeczywistości. Mając na uwadze rozwiązanie problemów badacz zobowiązany jest do budowania wniosków na podstawie pełnej wiedzy naukowej. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż w obszarze nauki o bezpieczeństwie szczególnie miejsce zajmują rozważania dotyczące zmian w przestrzeni społecznej mającej wpływ na zapewnienie bezpieczeństwa. Autor wskazując cel główny oraz cele szczegółowe legitymuje się rozumieniem założeń badawczych prowadzących do wypracowania właściwych wniosków i prognoz. Przedstawione przez Doktoranta cele szczegółowe badania mieszczą się w obszarze celu głównego.

Doktorant uzasadniając wybór tematu pracy wskazuje, iż *„Potrzeba potraktowania badanego zjawiska interdyscyplinarnie, wynika z tego, że zjawisko oszustw dokonywanych na szkodę seniorów jest zjawiskiem szerokim. Obejmuje swym zakresem zagadnienia wynikające z nauk o bezpieczeństwie, kryminologii, kryminalistyki, wiktymologii, prawnych aspektów działalności przestępczej, jak również gerontologii, wyjaśniającej procesy starzenia się człowieka i ich skutki oraz psychologii wyjaśniającej procesy związane z manipulowaniem drugim człowiekiem.”*. W ramach wstępu Doktorant podnosi, iż *„Głównym motywem, który przyczynił się do podjęcia rozważań nad problematyką bezpieczeństwa osób starszych*

w kontekście oszustw dokonywanych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza było doświadczenie zawodowe autora, związane ze zwalczaniem tego zjawiska. Od początku pojawiały się pytania: Jak można było zapobiec takiemu przestępstwu? Co zrobić, aby do tych przestępstw nie dochodziło? Co powoduje, że osoby starsze są szczególnie podatne na tego typu zjawiska? Czy prowadzone w tym zakresie działania są wystarczające? Jeżeli nie, to w jaki sposób przeprowadzić działania profilaktyczne, aby dotrzeć do osób zainteresowanych, tak aby skuteczność podejmowanych działań była zadowalająca? Po przeprowadzeniu wstępnej kwerendy literatury i dostępnych źródeł, okazało się, że brakuje opracowań kompleksowo omawiających przedmiotową tematykę, traktujących ją szerzej, w sposób interdyscyplinarny. Oczywiście możemy znaleźć publikacje dotyczące tego rodzaju zjawiska, ale mają one bardziej charakter specjalistyczny, związany z wykorzystaniem poszczególnych metod zwalczania tego zjawiska, takich jak analiza kryminalna” (s. 7).

Przedmiot badań określony został przez Kandydata jako „... bezpieczeństwo osób starszych związane z ich podatnością na działania przestępcze, rozumiane jako doprowadzenie innej osoby do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd, albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania, określone w art. 286 §1 k.k., popełniane przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza policji” (s. 12).

Doktorant odwołując się do metodologii badań naukowych określił główny problem badawczy, który zawarty został w pytaniu: „jaki są główne czynniki warunkujące bezpieczeństwo osób starszych i jakie działania mogą poprawić stan tego bezpieczeństwa w aspekcie oszustw popełnianych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza policji? (s.14). W nawiązaniu do przedstawionego pytania sformułowano problemy szczegółowe:

- ✓ „Jak ewoluuje aktywność przestępcza w badanym obszarze?
- ✓ Jakie są czynniki warunkujące bezpieczeństwo osób starszych i co powoduje, że są one podatne na takie działania?
- ✓ Jaki wpływ na bezpieczeństwo osób starszych ma działalność grup przestępczych i metody przez nie wykorzystywane w przestępstwie oszustwa?
- ✓ Jaką rolę spełnia państwo i organizacje pozarządowe w kreowaniu bezpieczeństwa osób starszych?
- ✓ Jakie działania profilaktyczne podejmowane są w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób starszych w Polsce i innych krajach?

- ✓ *Jakie rozwiązania należy wprowadzić, aby poprawić stan bezpieczeństwa osób starszych w Polsce, aby skutecznie przeciwdziałać oszustwom dokonywanym na ich szkodę?*

Wymienione przez Doktoranta problemy badawcze opracowane zostały poprawnie pod względem metodologicznym oraz pozostają w zgodzie z przedstawionymi celami dysertacji. Uzyskanie odpowiedzi na tak sformułowane pytania pozwala na realizację celu badania.

Z zaproponowanymi pytaniami badawczymi korespondują hipotezy badawcze przedstawione przez Doktoranta. W opracowaniu zawarto hipotezę badawczą: „głównymi czynnikami warunkującymi bezpieczeństwo osób starszych w aspekcie oszustw popełnianych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza policji są: profil psychofizyczny seniorów, uwarunkowania kulturowe tej grupy oraz niewystarczające rozwiązania instytucjonalno-prawne.” (s. 15). Oprócz przedstawionej hipotezy badawczej, Kandydat przedstawił także hipotezy szczegółowe (ss.15-16):

- ✓ *„Przestępczość w badanym obszarze dynamicznie ewoluuje. Przestępcy dostosowują swoje modus operandi do działań prewencyjnych i doniesień medialnych*
- ✓ *Bezpieczeństwo osób starszych jest uzależnione od ich świadomości istniejącego zagrożenia wynikającego z ludzkich podatności psychologicznych*
- ✓ *Sprawcy i grupy przestępcze wykorzystują coraz nowsze, udoskonalone metody działania, używając do tego środków techniki*
- ✓ *Profil psychofizyczny osób starszych, uwarunkowania kulturowe powodują, że seniorzy są grupą szczególnie podatną na oszustwa popełniane na ich szkodę, szczególnie w sytuacji używania przez sprawców metod wykorzystujących mechanizmy psychologiczne*
- ✓ *Zakłada się, że współpraca instytucji rządowych i pozarządowych w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przedmiotowej przestępczości jest niewystarczająca, co powoduje wciąż zauważalny wzrost liczby omawianych przestępstw.*
- ✓ *Zakłada się, że wprowadzenie naukowo uzasadnionych rozwiązań poprawi efektywność działania instytucji rządowych i pozarządowych w zakresie przeciwdziałania przedmiotowej przestępczości”.*

Autor wskazuje istotne ograniczenia badań, do których zalicza przede wszystkim przestrzeń czasową badanego przestępstwa (lata 2006-2022), a co się z tym wiąże trudności uzyskiwania danych statystycznych z systemów policyjnych.

b. [ocena zastosowanego piśmiennictwa w ramach rozprawy doktorskiej]

Kandydat przygotowując opracowanie sięgnął do wybranej listy opracowań bibliograficznych, wykorzystując w sumie 185 pozycji literatury przedmiotu, z czego 93 to monografie naukowe i publicystyczne, rozdziały w monografiach, artykuły naukowe oraz raporty i analizy. Autor wykazał również 72 pozycje pochodzących z zasobu Internetu. W wykazie bibliograficznym nie zabrakło ponadto 20 pozycji aktów prawnych. Pan mgr Błażej Jewartowski prowadząc kwerendy źródeł bibliograficznych sięgnął zarówno do dorobku krajowego jak i do literatury i opracowań obcojęzycznych.

Oceniając wykorzystanie w procesie badawczym Doktoranta naukowego dorobku piśmienniczego należy zaznaczyć, iż jest on trafny tematycznie, chociaż dostrzega się pewne braki pozycji dotyczących bezpieczeństwa personalnego, które w istocie jest przedmiotem zainteresowania Kandydata. Odnosząc się do wykorzystanych opracowań, należy zwrócić uwagę, iż Doktorant umiejętnie korzystał także z dorobku piśmienniczego z obszaru nauk prawnych, socjologicznych oraz psychologicznych, co stanowiło niejako uzupełnienie uszeregowanych pozycji bibliograficznych nauk o bezpieczeństwie. Umiejętność gromadzenia, analizowania i wykorzystania w procesie badawczym literatury pozwala na przyjęcie wniosku, iż Autor przejawia interdyscyplinarne podejście w realizowanych zamierzeniach badawczych.

Warsztat pisarski Doktoranta nie budzi ogólnie większych zastrzeżeń, jednak należy zwrócić uwagę na występujące omyłki pisarskie oraz błędy stylistyczne i interpunkcyjne. Wskazane nieprawidłowości są jednak znikome i na tle całego opracowania nie wprowadzają problemów interpretacyjnych, tym bardziej, iż większość zdań formułowanych jest logicznie, zgodnie z obowiązującymi zasadami.

c. [wskazanie oraz ocena zastosowanych metod badawczych]

Przyjęte w opracowaniu przez Kandydata hipotezy badawcze wymagały ich weryfikacji za pomocą dobrania odpowiednich metod i technik badawczych. Autor skorzystał z kilku metod

i technik odnoszących się do badań jakościowych i ilościowych. W pierwszym rozdziale pracy Doktorant uwidacznia, iż w przyjętym procesie badawczym w rozdziałach 1 – 4 zastosowano metodę krytycznej analizy literatury oraz procesy myślowe: analizę, syntezę i wnioskowanie metodą indukcji i dedukcji. W rozdziale 3 zastosowano metodę studium przypadku, natomiast w części rozprawy dotyczącej przeprowadzania badań empirycznych – rozdział 5, wymienione metody uzupełnione zostały badaniem ankietowym oraz przy zastosowaniu kwestionariusza wywiadu.

Oceniając zastosowanie metod badawczych wykorzystanych w dysertacji należy przyjąć, iż Doktorant umiejętnie dokonał wyboru metod i narzędzi badawczych, co przyczyniło się do osiągnięcia zakładanych celów pracy. Krytyczna analiza literatury oraz dokumentów pozwoliła na identyfikację badanego zjawiska, w tym określenie przyczyn podatności osób starszych na tego rodzaju przestępczą działalność. Podjęte wysiłki badawcze doprowadziły do usystematyzowania wiedzy w zakresie przedmiotu badań. Pan mgr Błażej Jewartowski wykorzystując metody badań empirycznych uzyskał pogłębioną wiedzę w zakresie zobrazowania badanego rodzaju przestępczości.

d. [ocena części rozprawy doktorskiej, dotyczącej sposobu omówienia wyników badań własnych]

Dokonując oceny dysertacji pod kątem omówienia wyników badań należy podnieść, iż badanie własne należy rozumieć zarówno w aspekcie przeprowadzania badań teoretycznych, jak i empirycznych. Pan mgr Błażej Jewartowski określając zakres przeprowadzenia badań własnych wskazał przedmiot badań, cel badań oraz określił problem badawczy, jak też przedstawił hipotezy. Autor omawiając wyniki badań wykazał dojrzałość w zakresie prowadzonego projektu. Badanie własne wykonane zostało w wyodrębnionych obszarach, w ramach których, analizie badawczej poddano:

- ✓ Dynamikę i strukturę przestępstwa oszustwa na szkodę osób starszych z wykorzystaniem metod „na wnuczka” i na „funkcjonariusza”, odnosząc się do dostępnych danych statystycznych ze zbiorów Policji
- ✓ Studium przypadku, określające zachowania sprawcze oraz podatność osób starszych na przestępstwo oszustwa
- ✓ Kampanie społeczne i działania profilaktyczne służb odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa

- ✓ Wyniki ankiety, które miały na celu uzyskanie odpowiedzi w zakresie podatności osób starszych na działania przestępcze, jak i udzielenie im pomocy przez członków rodziny oraz dotyczące kampanii informacyjnych ostrzegających przed rozpatrywanymi przestępstwami
- ✓ Wyniki ankiety, które miały na celu uzyskanie odpowiedzi w zakresie rozumienia badanego zjawiska przez osoby młode (do 26 roku życia)
- ✓ Wyniki ankiety wywiadu eksperckiego, które miały na celu uzyskanie wiedzy na temat działania sprawców przestępstw na szkodę osób starszych oraz w zakresie uzyskania opinii dotyczących minimalizowania zagrożeń i skutków tego rodzaju przestępstwa.

Doktorant uzasadnił kierunki podjętych badań odnosząc się szczegółowo do zamierzonych celów i wyjaśniając przyjęte instrumentarium badawcze. Wysuwane przez Kandydata rozważania, co do uzyskanych wniosków poszczególnych części badań, umiejscowione zostały odpowiednio dla każdego z badanych obszarów. Należy także zaznaczyć, iż wnioski z badań własnych zostały także ujęte w zakończeniu pracy. Przedstawione wyniki badań własnych są czytelne oraz zawierają argumenty, na podstawie których można przyjąć kierunki dalszych rozważań naukowych nad przedmiotem bezpieczeństwa osób starszych, które narażone są na działania sprawców oszustw posługujących się metodami „na wnuczka” oraz „na funkcjonariusza”. Autor prawidłowo odczytuje wnioski z przeprowadzonych badań, co w konsekwencji pozwoliło na wypracowanie stosownych rekomendacji dla zapobiegania tego rodzaju przestępczości.

e. [ocena czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego]

Recenzowana rozprawa doktorska jest oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego. Zapobieganie i ściganie przestępczości kierowanej przeciwko osobom starszym jest jednym z zadań stawianym organom państwa. Poddany pod rozwagę przez Doktoranta obszar badawczy dotyczy ważnego aspektu rozważań nad bezpieczeństwem. Zaproponowany zakres badań obejmuje zatem oryginalne rozwiązania z uwagi na holistyczne rozważania nad zapobieganiem przestępczości. Dysertacja jest autorskim opracowaniem posiadającym oprócz wymiaru teoretycznego także wartość użyteczną. Warto w tym miejscu podnieść, iż Autor

odwołał się do metody badawczej, która nie często znajduje miejsce na kartach opracowań doktorskich, a jest nią analiza studium przypadku. W przypadku podjętej przez Doktoranta tematyki badań wydaje się, iż przywołanie wskazanej metody było trafne i konieczne dla przeprowadzenia dogłębnej analizy i oceny zjawiska.

Kandydat podejmując przedmiotowe badania wpisuje się w dyskurs naukowy przypisany nauce o bezpieczeństwie. Należy także wskazać, iż Autor umiejętnie wprowadził w rozważania nad zapobieganiem przestępczości elementy znajdujące się w obszarze zainteresowania innych nauk i dziedzin: prawnych, psychologii, gerontologii, kryminalistyki oraz kryminologii. Doktorant podejmując się zbadania wskazanej problematyki w umiejętny sposób wykorzystał trafnie dobrany materiał źródłowy i przeprowadził badania empiryczne na prawidłowo dobranej grupie badawczej.

f. [informacje o ewentualnych błędach i lukach, które pojawiły się w ocenianej rozprawie doktorskiej]

- ✓ Przyjęty przez Doktoranta tytuł rozprawy *„Bezpieczeństwo osób starszych w kontekście oszustw dokonywanych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza”* jest z założenia skonstruowany prawidłowo. Osoby rozpoznające specyfikę działań oszustów bez problemu odczytają założenia Autora, iż pod sformułowaniami „za członka rodziny” i „funkcjonariusza”, kryją się także inne przestępcze zachowania działania pod legendą listonosza, księdza czy pracownika banku. Kandydat konstruując temat błędnie przyjął, iż każda osoba jest specjalistą zajmującym się przedmiotową tematyką i kompleksowo rozumie zachowania sprawcze, wychodzące poza obszar działania pod legendą na członka rodziny i funkcjonariusza. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż treść rozprawy dotyczy także zachowań sprawczych poza wskazanymi w tytule legendami/metodami, co świadczy o doskonałym rozumieniu badanego zjawiska przez Autora
- ✓ Autor przygotowując badania empiryczne dotyczące przeprowadzenia ankiety zaproponował dwie grupy respondentów. Pierwsza grupa to osoby do 26 lat, druga to osoby powyżej 55 lat (s.121). W badaniu brak jest zatem ujęcia grupy respondentów w przedziale 27-54 lat. Autor wskazuje co prawda, iż badaniem objęto te dwie grupy, w celu przedstawienia perspektyw młodego i starszego

pokolenia. Brak jest jednak odniesienia dlaczego zainteresowaniem badawczym nie objęto respondentów w wieku 27-54 lat

- ✓ Doktorant wskazał, iż „... *około 80% kwestionariuszy ankiet wypełnionych przez osoby starsze, to ankiety wypełnione online*” (s.122). Przy założeniu, iż zdecydowanie większa część ankiet wypełniona została przez seniorów online, zauważa się trudność obiektywnego wnioskowania na podstawie tego badania. Przeprowadzone przez Autora badania teoretyczne nad przyczynami podatności seniorów na przestępstwo oszustwa (s. 60), wskazują m. in., iż seniorzy podlegają wykluczeniu cyfrowemu, a więc jak należy rozumieć fakt, iż większość badań zostało wykonanych za pomocą sieci Internet. Kolejna uwaga pojawia się w przypadku skierowania badania do osób starszych – studentów Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW). Oczywiście założenia formalne zostały spełnione, ponieważ są to osoby powyżej 55 roku, ale pojawia się pytanie o wskazania osób, które nie uczestniczą w zajęciach organizowanych przez UTW, a więc są mniej aktywne i świadome. W tym miejscu należy zauważyć, iż Autor także dostrzega zaistniałe ograniczenie (s.8)
- ✓ Podjęty przez Doktoranta obszar badawczy znajduje się, co nie ulega wątpliwości, w obszarze nauki o bezpieczeństwie. Autor na kartach dysertacji przywołuje co prawda rozumienie pojęcia bezpieczeństwa, jednak zabrakło na etapie badań teoretycznych osadzenia rozpoznawanej problematyki w określonym rodzaju bezpieczeństwa wewnętrznego, personalnego.

3. Formalna ocena rozprawy

a) [ocena układu rozprawy doktorskiej, w tym informacje o jej poszczególnych częściach składowych]

Doktorant przedstawił efekty przeprowadzonych badań w formie opracowania monograficznego zawartego na 224 stronach. Recenzowana dysertacja jest opracowaniem logicznym tworzącym spójną całość oraz spełnia wymagania redakcyjne stawiane pracom naukowym. W opracowaniu zawarto wstęp, pięć rozdziałów merytorycznych, zakończenie, bibliografię oraz załączniki w postaci wzoru kwestionariusza ankiety badawczej.

We wstępie rozprawy (ss. 5 – 8) Doktorant przedstawił motywy wyboru tematu, wskazując jednocześnie współczesne rozumienie zjawiska oszustwa na szkodę osób starszych oraz skalę jego występowania na terytorium Polski. Przedstawiono również strukturę pracy.

W rozdziale pierwszym (ss. 9 – 17) przedstawiono założenia metodologiczne, w tym wskazano przedmiot i cel badań, określono problem badawczy i problemy szczegółowe. Zgodnie z metodologią badań opracowano hipotezy oraz zaprezentowano metody, narzędzia i techniki badawcze. W rozdziale tym uwidoczniono przyjęte ograniczenia badań.

Rozdział drugi (ss. 18 – 62) poświęcony został przedstawieniu istoty bezpieczeństwa osób starszych w kontekście przestępstwa oszustwa. Szczegółowo odniesiono się do prawnych aspektów bezpieczeństwa seniorów oraz do determinantów bezpieczeństwa osób starszych. Sporą część rozważań w ramach rozdziału zajęła identyfikacja oszustwa jako zagrożenia bezpieczeństwa społecznego.

W rozdziale trzecim (ss. 63 – 95) zdefiniowano rodzaje oszustw dokonywanych na szkodę osób starszych. Uszczegóławiając istotę tego rodzaju przestępstw przedstawiono metody wykorzystywane przez sprawców oszustw podających się za członków rodziny i funkcjonariuszy. Ważną część rozdziału poświęcona została analizie prowadzonej w sprawie oszustwa na szkodę osób starszych.

Rozdział czwarty (ss. 96 – 120) przedstawia aspekt kreowania bezpieczeństwa osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem polityki senioralnej w zakresie poprawy bezpieczeństwa osób starszych jak też działań profilaktycznych podejmowanych w celu zwiększenia bezpieczeństwa osób starszych w sytuacji zagrożenia oszustwami. Oprócz wspomnianych obszarów w rozdziale tym wskazano rolę mediów w zakresie poprawy bezpieczeństwa osób starszych.

Rozdział piąty (ss. 121 – 178) poświęcony został przeprowadzeniu badań empirycznych, określono wyniki podjętego wysiłku badawczego oraz przedstawiono działania w zakresie zmian prawno – instytucjonalnych wpływających na poprawę bezpieczeństwa osób starszych, jak też dotyczących zmian w obszarze profilaktyki bezpieczeństwa seniorów.

W zakończeniu dysertacji (ss. 179 – 182) zaprezentowano wnioski sformułowane w oparciu o analizę materiałów źródłowych z uwzględnieniem wyników badań empirycznych, które pozwoliły na określenie kierunków zmian w działalności profilaktycznej, a także na projektowanie rozwiązań prawno – instytucjonalnych ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa osób starszych.

b) [informacje o ewentualnych nieprawidłowościach warsztatowych]

- ✓ Pewne zastrzeżenia należy zgłosić pod kątem nielicznych nieprawidłowości warsztatu pisarskiego, gdzie zauważalne są błędy stylistyczne i interpunkcyjne np. „...z aktualnie dziejącymi się w Polsce na świecie sytuacjami. W sytuacji, gdy...” (s. 68) czy „Działania w zakresie zmian rozwiązań w zakresie profilaktyki bezpieczeństwa osób starszych” (s.176).
- ✓ W odniesieniu do sporządzania przypisów dolnych dostrzeżono nieprawidłowość w konstruowaniu przywołania pozycji uprzednio cytowanych, wprowadzicie stosowany jest zapis „Ibidem, s. 17”, ale w stosunku do cytowania tej samej strony i dzieła powinien być wyłącznie zapis „Ibidem”, (np. przypis nr 76 i 77).
- ✓ Zastrzeżenia powstają także w zakresie niedbałości edytorskiej, gdzie nie zachowano należytej staranności składu tekstu, przesuując część tekstu do następnego wiersza pozostawiając puste miejsce, (np. s. 163).

4. Konkluzje

Przeprowadzona recenzja pracy doktorskiej Pana mgr Błażeja Jewartowskiego zatytułowanej „*Bezpieczeństwo osób starszych w kontekście oszustw dokonywanych przez osoby podające się za członka rodziny lub funkcjonariusza*” pozwala na przyjęcie stanowiska, **iż jest ona dziełem autorskim i oryginalnym oraz wypełnia warunki stawiane rozprawom doktorskim określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku o szkolnictwie wyższym i nauce** (tj. Dz. U z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.). W związku z powyższym **wnoszę o dopuszczenie Pana mgr Błażeja Jewartowskiego do publicznej obrony przedstawionej pracy doktorskiej.**

dr hab. Jacek Bil, prof. WAT

